

Rumeenia edusammud ühinemise suunas

**Euroopa Parlamendi resolutsioon Rumeenia edusammude kohta ühinemise suunas
(KOM(2004)0657 – C6-0151/2004 – 2004/2184(INI))**

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse komisjoni regulaarset aruannet Rumeenia ühinemiseelsete edusammude kohta ja komisjoni strateegiadokumenti laienemisprotsessi edusammude kohta (KOM(2004)0657 – C6-0151/2004);
  - võttes arvesse 12. ja 13. detsembri 2002. aasta Kopenhaageni Euroopa Ülemkogu ning 12. ja 13. detsembri 2003. aasta Brüsseli Euroopa Ülemkogu eesistujariikide järeldusi;
  - võttes arvesse oma kõiki ühinemisprotsessi algusest alates vastu võetud resolutsioone;
  - võttes arvesse oma kodukorra artiklit 45;
  - võttes arvesse välisasjade komisjoni raportit ja eelarvekomisjoni arvamust (A6-0061/2004);
- A. arvestades, et Rumeenia on Euroopa Liiduga ühinemiseks valmistumisel teinud märkimisväärsed jõupingutusi;
- B. arvestades, et hinnang Rumeeniale põhineb Kopenhaageni kriteeriumite ning 10. ja 11. detsembri 1999. aasta Helsingi Euroopa Ülemkogu eesistujariigi järelduste rangel järgmisel ning diferentseeritud lähenemisel;
- C. arvestades, et tuleb teha veel täiendavaid jõupingutusi, eelkõige justiits- ja siseküsimustes korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevusega võitlemise ning piirikontrolli osas, samuti konkurentsi valdkonnas riigiabi osas kui ka keskkonna osas õigusaktide rakendamises kõikides valdkondades ja horisontaalõigusaktide *acquis*'ga vastavusseviimises;

Poliitiline olukord ja kriteeriumid

1. tunnistab nagu seda komisjoni raportis järeldati et Rumeenia jätkab Kopenhaageni poliitiliste kriteeriumite täitmist ning on tugevdanud institutsionaalset stabiilsust, tagades demokraatia, õigusriigi, inimõiguste ning nii ungarlaste kui mustlaste vähemuse austamise ja kaitse, siiski säilib vajadus justiits- ja avaliku halduse valdkondade süvendatud reformimiseks ning korruptsioonivastase võitluse tugevdamiseks;
2. õnnitleb Rumeeniat haldus- ja justiitsreformide osas tehtud edusammude ning avaliku halduse reformi strateegia käivitamise puhul, mis on vältimatu nii avaliku teenistuse detsentraliseerimiseks ja hajutamiseks kui ka poliitika koordineerimiseks; on veendunud, et Rumeenia mõistab haldus- ja justiitsreformide jätkamise vajaduse prioriteetsust ning ta jätkab jõupingutusi reformide süstemaatiliseks teostamiseks;

3. nõuab tungivalt Rumeeniat avaliku teenistuse reformiga kiirelt edasi liikuma, mis on vältimatu Rumeenia edukaks integreerimiseks Euroopa Liitu; soovib pöörata erilist tähelepanu mais 2004. aastal käivitatud haldusreformi strateegiliste sätete ellu viimisele eriti ametnike töö tasustamise osas, nende edutamise osas vastavalt tööalastele ja üldkonkursi tulemustele ning nende täiendõppe ja koolituse taseme parandamise osas; tunneb heameelt avalike teenistujate eetikakoodeksi vastuvõtmise üle veebruaris 2004;
4. tervitab Rumeenia poolt detsentraliseerimise ja kohaliku omavalitsuse osas tehtud edusamme, eriti 2004. aasta mai strateegia osas; tunneb samas muret, et Rumeenia ei ole suutnud selles valdkonnas veel lahendada komisjoni poolt 2003. aasta raportis välja toodud probleeme; rõhutab vajadust tõsta kohaliku tasandi haldus- ja finantssuutlikkust, tagades samal ajal kohalikele omavalitsustele piisavad eelarvevahendid ning nende varustatuse tööjõu ja materjalidega;
5. tunnustab asjaolu, et vastavalt Rumeeniale esitatud nõudmistele on erakorraliste määruste vastuvõtmine Rumeenia põhiseaduses piiratud "erakorraliste olukordadega", kuid tõdeb, et tegelikkuses ei ole sellise menetluse kasutamine vähenenud; kordab Rumeenia valitsusele esitatud nõudmist loobuda erakorraliste määruste vastuvõtmisest ja kasutada tavapäraseid seadusandlikke menetlusi; soovib määruste kiirkorras vastuvõtmise kontekstis "erakorralise olukorra" selgemat ja täpsemat defineerimist;
6. õnnitleb Rumeeniat põhiseaduse muutmise puhul 2003. aasta oktoobris, mis on aidanud kaasa parlamentaarse menetluse otstarbekamaks muutmisele, andes parlamendi kahele kojale eri tüüpi õigusaktide osas prioriteetsed volitused; nõustub, et tuleb jätkata jõupingutusi poliitikakujundamise ja õigusloomeprotsessi parandamiseks;
7. nõuab Rumeenialt ning eelkõige riigi kohtuvõimudelt täiel määral teabevabadust käsitlevate õigusaktide rakendamist; nõuab Rumeenia valitsuselt ja parlamendilt meedia kontrolli lihtsustamist oma tegevuse üle, suurendades õigusloomeprotsessi läbipaistvust;
8. usub, et sõnavabaduse osas on ajakirjanike õiguslik olukord paranenud, kuid tunneb muret uurivate ajakirjanike vastu suunatud tõsiste füüsiliste kallaletungide arvu suurenemise üle ning nõuab jõupingutuste tegemist nende juhtumite lahendamiseks; tunneb muret, et paljude meedia valdkonnas tegutsevate organisatsioonide majanduslik olukord on endiselt ebakindel, mis annab võimudele võimaluse neile survet avaldada; leiab, et meedivabaduse tõhusamaks tagamiseks on vaja teha täiendavaid jõupingutusi; seetõttu julgustab edasisi samme täieliku meedivabaduse tagamiseks;
9. nõuab, et Rumeenia tõhustaks valitsuse vastu võetud strateegiat ja tegevuskava kohtusüsteemi reformi edukaks lõpuleviimiseks, keskendudes vastuvõetud seaduste konkreetsele rakendamisele; nõuab sellega seoses Rumeenialt nimetatud reformi tõhususe tagamiseks kiiresti piisavate inim- ja rahaliste ressursside eraldamist;
10. tervitab täitevvõimu kohtuvõimust eraldamiseks siiani võetud meetmeid, näiteks justiitsministriilt kohtunike nimetamise või edutamise pädevuse võtmine; tunneb muret seoses komisjoni järelustega, mille kohaselt kinnitasid hiljutised ametlikud uurimised, et täitevvõim mõjutab jätkuvalt kohtumenetluste tulemusi; kordab nõudmist tugevdada kohtute sõltumatust ja professionaalsust; kutsub Rumeeniat üles looma kohtuvõimu

teostamiseks soodsamat keskkonda, suurendades kohtunike arvu ja pakkudes neile paremaid täiendkoolituse võimalusi arvestades ELi liikmesriikide parimaid tavasid; kutsub Rumeeniat üles järgima kõiki komisjoni iga-aastases raportis esitatud soovitusi, et tagada tõelise õigusringi toimimine;

11. kutsub Rumeeniat tungivalt üles tegema kiireid edusamme detsentraliseerimise ja kohaliku omavalitsuse valdkonnas, tagades kohalike omavalitsuste suurenenud finants- ja tööjõuvajaduste piisav katmine, kaasajastades töömeetodeid, tõstes töötasusid ja tagades tõhus väljaõpe;
12. õnnitleb Rumeenia valitsust kolme seaduse vastuvõtmise puhul, mis käsitlevad kohtunike ülemkogu, kohtusüsteemi korraldust ja kohtunike staatust; kutsub Rumeenia võime üles alustama 30. septembril 2004. aastal jõustunud seaduste tegelikku ellurakendamist, mille eesmärk on märgatavalt parandada kohtusüsteemi sõltumatust ja tõhusust;
13. väljendab rahutust, et vaatamata komisjoni poolt osutatud puudujääkidele ühinemisvabadust reguleerivate õigusaktide osas, tehti rahvusvähemuste esindajate alternatiivsete poliitiliste organisatsioonide registreerimiseks tõsiseid administratiivseid takistusi, mis ei võimaldanud neil valimistel osaleda;
14. märgib, et korruptsioon on endiselt tõsine probleem; seda silmas pidades tunneb tõsist muret, et vastavalt komisjoni hinnangutele on Rumeenias kohtusse jõudnud korruptsioonisüüdistuste, eriti kõrgel tasemel korruptsioonisüüdistuste arv väga väike; kutsub Rumeenia valitsust üles suurendama jõupingutusi korruptsiooni, eriti kõrgel tasemel korruptsiooni, vastase võitluse hoogustamiseks; kutsub Rumeeniat üles tegema täiendavaid jõupingutusi, et anda riiklikule korruptsioonivastase võitluse ametile suurem pädevus ning tagada selle sõltumatus ja tõhusus; tervitab Rumeenia positiivset vastust Euroopa Parlamendi üleskutsele tõhustada rahvusliku korruptsioonivastase võitluse ameti tööd ning nimetatud ameti konstruktiivse osalemise üle Euroopa Nõukogu korruptsioonivastase riikide ühenduse (GRECO) töös ja nõuab tungivalt tegema veelgi edusamme selles valdkonnas;
15. nõuab, et Rumeenia kui üks inimkaubanduse ohvrite päritolu-, transiit- ja sihtriik rakendaks konkreetseid õiguskaitsemeetmeid võitluseks selles valdkonnas, arendades Rumeenia asjaomaste võimude (piirivalve, siseriiklik politsei, riigiprokuratuur, välismaalaste osakond, siseriiklik pagulasamet jne) ja naaberriikide vastavate ametite vahelist koostööd; kutsub Rumeeniat üles esitama igal aastal usaldusväärseid andmeid, mis võimaldavad jälgida selles valdkonnas tehtavaid edusamme;
16. õnnitleb Rumeeniat 2004. juulis vastu võetud tegevuskava puhul, mis käsitleb Schengeni kriteeriumide vastuvõtmist, ning kutsub Rumeeniat üles seda kiiresti ja täielikult rakendama, et kiirendada seadmete, vahendite ja inimressursside kaasajastamist ning parandada piirikontrolli Ukraina ja Moldova piiridel ning Mustal merel;
17. õnnitleb Rumeeniat rahvusvahelistele üleskutsetele ja Euroopa Parlamendi nõudmistele reageerimise puhul, kehtestades riiklikud lastekaitsestandardid ja riikidevahelist lapsendamist käsitlevad ranged reeglid; leiab, et kohase rakendamise korral peaks see uus õiguslik raamistik veelgi parandama laste õiguste kaitset ning seda tuleb kohaselt

rakendada; juhib tähelepanu, et kõikide perede, keda moratorium puudutab, juhtumitega tegelemist tuleb jätkata ning toetab seetõttu ideed lähitulevikus rahvusvahelise komisjoni kokkukutsumisest mõnede juhtumite arutamiseks;

18. nõuab erilise tähelepanu pööramist hooldeasutustest lahkuvatele lastele ja noortele, kes vajavad vastavat taasintegreerimist ja toetust ühiskonnas ning kaitset väärkohtlemise eest;
19. õnnitleb Rumeeniat kinnipidamiskohtades esineva väärkohtlemise vastast võitlust käsitlevate seaduste kooskõlla viimise puhul Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikaga, kuid tunneb muret jätkuvate teadete pärast, mis käsitlevad väärkohtlemist politseijaoskondades, vanglates ja psühhiaatriaiglates; kutsub Rumeeniat võime üles uurima tõhusalt kõiki väärkohtlemise juhtusid ja andma inimõiguste rikkumises vastutavad isikud kohtu alla;
20. väljendab sügavat muret asjaolu pärast, et vaimsete puuetega inimesi peetakse omavoliliselt vaimuhaiglates kinni ning et paljudes vaimuhaiglates ja muudes vaimsete puuetega inimeste hooldeasutustes ei vasta tingimused nõuetele ja puudub asjakohane ravi; kutsub Rumeeniat üles kiiremas korras nimetatud olukorraga tegelema ning tagama, et haiglatel ja asutustel oleksid piisavad vahendid raviks ja elamistingimuste loomiseks;
21. leiab, et mustlaste olukorda käsitlevat strateegiat, milles selgesõnaline eesmärk on võidelda diskrimineerimisega, väidetavalt küll rakendatakse ellu, kuid tunneb muret seoses komisjoni hinnanguga, mille kohaselt mustlaste rahvusvähemuse vastane vägivald ja nende *de facto* diskrimineerimine on endiselt väga laialt levinud; kutsub Rumeeniat valitsust üles oma tegevust selles valdkonnas laiendama ning seadma koos diskrimineerimise vastu võitlemise erimeetmete rakendamisega prioriteediks hariduse tagamine ja suutlikkuse tõstmine; tervitab mustlaste olukorraga tegeleva riikliku ameti hiljutist loomist;

Majanduslikud kriteeriumid

22. õnnitleb Rumeeniat komisjoni raportis esitatud järelduste puhul, mille kohaselt Rumeeniat vastab elujõulise turumajanduse kriteeriumitele ning on jõuliselt rakendanud struktuurireformi programmi, mis peaks võimaldama tal tulla toime liidusisese konkurentsisure ja turujõududega;
23. nõuab, et Rumeeniat veelgi tõhustaks makromajandusliku stabiilsuse tagamiseks vajalikke pingutusi ja süvendaks struktuurireforme; märgib, et eelarvedefitsiidi edasiseks vähendamiseks avalikus sektoris on vaja eelkõige tagada finantsdistsipliin, pidevalt energeetikatoodete hindu selliselt kohandades, et need kataksid kulud, ning parandada avaliku sektori ettevõtete finantstulemusi;
24. nõuab Rumeeniat valitsuselt erastamise lõpuni viimist, sellest tingitud lahkkelide lahendamist ning elujõuetute ettevõtete kiiret likvideerimist; leiab, et kohtusüsteemi ja avaliku halduse toimimise osas tuleb veel teha edusamme, et tagada õiguse järjekindel ja ettenähtav rakendamine ning luua sellega ettevõtetele ja välisinvesteeringutele soodne keskkond;

25. märgib, et vaesus on Rumeenias jätkuvalt äärmiselt tõsine probleem, vaatamata seda iseloomustavate näitajate mõningasele langusele viimase kahes aasta jooksul (2003–2004); tervitab Rumeenia valitsuse tegevust, kes on võitluse sotsiaalse tõrjutuse ja vaesusega seadnud üheks oma prioriteediks ning on teinud suuri edusamme peamiste probleemide määratlemisel, mis puudutavad eelkõige kooli pooleli jättnud lapsi, töötuid noori, põllumajandusega tegelevaid peresid, pensionäre, kodutuid ja mustlasi, ning ergutab valitsust leidma nendele probleemidele kõige kohasemaid lahendusi; tervitab sotsiaalhoolekannet reguleeriva õigusliku raamistiku kehtestamist ja püüdeid kaasata sotsiaallabi jagamisse valitsusväliseid organisatsioone; kutsub Rumeenia valitsust üles jätkama vaesust käsitleva statistika arendamist ning viima koos komisjoniga lõpule sotsiaalse hõlvamise memorandumid koostamine;
26. õnnitleb Rumeeniat seoses suure hulga sotsiaalhoolekannet käsitlevate õigusaktide vastuvõtmise, nimetatud valdkonnas avaliku sektori kulutuste suurendamise ja solidaarsuse ergutamist käsitleva sotsiaalprogrammi vastuvõtmisega aastateks 2003–2004; rõhutab samas, et Rumeenia peaks rakendama senisest jõulisemaid meetmeid uute ettevõtete loomise soodustamiseks, mis on tulevase jõukuse alus; ning ergutab Rumeeniat jätkama sotsiaalkindlustuse ja -hoolekande süsteemi reformi, kaasa arvatud vaimse tervishoiu ulatuslik reformimine ning puuetega inimeste sotsiaalse hõlvamise tagamine;

Ühenduse õigustikuga seotud kriteeriumid

27. leiab, et Rumeenia on enamikus valdkondades saavutanud õigusaktide ELi õigusega kooskõlla viimisel rahuldava taseme ning peaks praeguses tempos edasiliikumist jätkates ning oma kohustusi järgides õigusaktide ülevõtmise nõutava taseme saavutama enne ettenähtud ühinemiskuupäeva;
28. toetab Rumeenia jõupingutusi haldussuutlikkus tugevdamiseks enamikes õigustikuga seotud valdkondades; juhib Rumeenia tähelepanu asjaolule, et edusammudest õigusloome valdkonnas ja tegevusplaanide vastuvõtmisest ei piisa. vaid kõikides valdkondades tuleb vastu võtta teostamis- ja rakendusmehhanismid; leiab et õigusaktide kohaldamise üle järelevalve teostamiseks on vaja võtta erimeetmeid ning nende meetmete arengu hindamiseks tuleb esitada täpsed iga-aastased andmed;
29. nõuab, et Rumeenia tegeleksma aktiivselt nende meetmetega, mis tuleb veel üle võtta sellistes valdkondades nagu kaupade ja kapitali vaba liikumine, toll ning finantskontroll;
30. nõuab, et Rumeeniasuurendaks jõupingutusi õigusaktide rakendamiseks kõikides keskkonnaga seotud valdkondades; nõuab Rumeenialt keskkonnaga seotud horisontaalsete õigusaktide kooskõlla viimise parandamist, eelkõige õhukvaliteedi, jäätmeäitluse, veekvaliteedi ja looduskaitse osas ning mitmetes muudes sektorites;
31. toetab Rumeenia valitsuse eesmärgi muuta Doonau delta "Natura 2000" piirkonnaks ning kutsub komisjoni üles selles tegevusplaanis osalema, toetades seda kui piiriülest tegevust Ukrainaga ning pakkudes ühtlasi oma vahendust praeguse huvide konflikti lahendamiseks, mis võib olla takistuseks selle Euroopa olulise loodusliku piirkonna täielikul kaitsmisel;

32. usub, et riigiabi valdkonnas peavad Rumeenia võimud veel märkimisväärselt parandama õigusaktide rakendamist;
33. nõuab tungivalt, et Rumeenia kindlustaks vastavalt ühenduse õigustikule riigihankeid ja pakkumisi puudutavate nõuete ja menetluste kõrgete standardite pideva järgmise;
34. leiab üldjoontes, et Euroopa vahendeid haldavate asutuste haldus- ja täitevsuutlikkust tuleb märkimisväärselt tugevdada; usub, et põllumajanduse valdkonnas peab Rumeenia veelgi tugevdama SAPARDi vahendeid haldava asutuse haldus- ja täitevsuutlikkust;
35. nõuab Rumeenialt sotsiaalpoliitika ja tööhõive valdkonnas tööinspektsioonile piisavate vahendite kindlustamist, et tagada töötervishoidu ja -ohutust käsitlevate sätete jõustamine; lisaks nõuab Rumeenialt ettevõtluskeskkonna parandamisele keskendumist;
36. nõuab tungivalt, et Rumeenia valitsus parandaks Euroopa Sotsiaalfondi vahendite kasutamise tingimusi ning seega suutlikkust võtta vastu toetust tööhõivestrateegia meetmete rahastamiseks;
37. märgib, et Rumeenia õigusaktide vastavusse viimine *acquis communautaire*'iga on suhteliselt rahuldav energeetika, tööstuse, teadusuuringute ja telekommunikatsioonide valdkonnas; kutsub siiski valitsust üles pöörama äärmiselt suurt tähelepanu tööstuspoliitikaga seotud õigusaktidele, kuna struktuurilised nõrkused selles sektoris piiravad rakendamisvõimalusi; leiab, et tingimata tuleb tagada energiavarustuse töökindlus, samuti on ebatõhusate küttesüsteemide kasutamise lõpetamine ja elujõuetute söekaevandustega tegelemine ikka veel keskseteks väljakutseteks, mis nõuavad sotsiaalmeetmete võtmist raskustega silmitsi seisvate töötajate osas, ning et telekommunikatsioonisektori liberaliseerimine tuleb üle vaadata;
38. juhib tähelepanu sellele, et 2004. aastaks sai Rumeenia ühinemiseelset finantsabi koguväärtuses ligi 825 miljonit eurot, sealhulgas 405,3 miljonit eurot Phare rahvuslikult programmilt, 158,7 miljonit eurot SAPARDilt ja 289 kuni 343 miljoni euro vahel ISPAlt; seega võrdub abi kogusumma 1,4%-ga riigi SKT-st;
39. nõuab, et Rumeeniat jätkaks jõupingutusi regionaalpoliitika ja struktuurivahendite koordineerimise osas, et viia haldussuutlikkus sellisele tasemele, mis võimaldaks saada struktuurivahenditest täielikku kasu;
40. nõuab, et Rumeenia pööraks justiits- ja siseasjade valdkonnas suuremat tähelepanu õigusaktide rakendamisele ning tugevdama täitevasutusi ja -institutsoone, mida endiselt iseloomustab töötajate ja koolitusvõimsuse nappus; ning nõuab Rumeenialt omandi tagastamise kiirendamist ja kirikute tagastamist reguleerivate õigusaktide vastuvõtmist;
41. väljendab sügavat muret keskkonnapeatükis kokku lepitud pikkade üleminekuperioodide pärast, mis eelkõige puudutab Rosia Montana leiukoha arendamist ja seab tõsisesse keskkonnaohtu kogu piirkonna;

Kokkuvõte

42. loodab ja peab võimalikuks Rumeenia, nõukogu ja komisjoni poolsete vajalike jõupingutuste korral läbirääkimiste kiiret ja rahuldavat lõpuleviimist 2004. aasta lõpuks, mis võimaldaks ühinemislepingule 2005. aastal võimalikult kiiresti allkirjastada ning et see saaks jõustuda 1. jaanuaril 2007. aastal;
43. juhib tähelepanu, et Rumeenia nagu ka Bulgaaria ja uute liikmesriikide puhul võidakse tõsiste puudujääkide korral rakendada eriotstarbelisi kaitseklausleid [vastavalt 2003. aasta ühinemisakti artiklitele 37, 38 ja 39];
44. juhib Rumeenia tähelepanu asjaolule, et sarnaselt Bulgaariaga võidakse lisaks rakendada eriotstarbelist kaitseklauslit, mis võimaldab komisjonil soovitada nõukogul lükata ühinemine ühehäälse otsuse alusel aasta võrra hilisemaks, kuikomisjon peab võimalikuks tõsist ohtu, et Rumeenia ei suuda täita ühinemisest tulenevaid kohustusi, eelkõige ühenduse õigustiku rakendamise ja Kopenhaageni poliitiliste kriteeriumide osas; Rumeenia ühinemine peab põhinema riigi edusammudel ja saavutustel;
45. jälgib tähelepanelikult kõiki arenguid kogu perioodi vältel alates ühinemislepingu allkirjastamisest kuni võimaliku ühinemiseni; soovib seoses sellega, et komisjon jätkaks välisasjade komisjoni vahendusel Euroopa Parlamendi regulaarset teavitamist;
46. seetõttu nõuab tungivalt, et Rumeeniat tõestaks eesmärgikindlust ja visadust kõikide läbirääkimiste käigus võetud kohustuste täitmisel; jälgib, et komisjon rakendaks püsivaid järelevalve- ja abistamismeetmeid, et Rumeeniat sellel teel abistada;

o
o o

47. teeb oma presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile ning Rumeenia valitsusele ja parlamendile.